

MA OLEN RAHA PÄRAST TEHTUD LAPS

Maakohtades on laps tihti kõige olulisem vara, sest laps toob perre raha.

KIRSTI VAINKÜLA

kirsti.vainkyla@ekspress.ee

"Ma sündisin kaks kuud tagasi. Tol päeval puhus kevadine jahe tuul. Minu ema on 18 ja isa 20. Nad tutvusid erikoolis ja mul pole aimugi, kas nad üksteist armastavad. Keegi ei räägi nende abiellumisest.

Mu ema ja isa on erilised. Teistmoodi kui teised. Intellektipuudega. Neil on põhiharidus, aga nad on nagu suured lapsed.

Isa mängib enamiku ajast arvutis sõjamänge, tal on raske rääkida. Ühel päeval vajutas loodus "enter", ja siis tekkisingi mina.

Kui ma olin hakkama pandud, tekkis suur probleem, mis minuga teha. Kõik arvasid, et minust tuleb lahti saada. Emale ja isale anti koo-

lis mõista, et olen tulevane riiklik häbiplekk, kõigi sotsiaaltöötajate hirm, sest kes mind hakkab kasvatama. Kes hakkab toitma? Mida oskab vaimupuudega ema teha piikese beebiga? Kas ta oskab mind mähkida? Mulle rinda anda? Mind armastada?

Või mida teab vaimupuudega isa tulevikus mulle õpetada?

Mu emal on südamepuudulikkus, talle on paigaldatud südamestimulaator. Polnud teada, kas ta üldse suudab mind sünnitada. Ma laiutasin tema kõhus sooja vees käsi ja sisendasin talle, et pea vastu, sa ei pruugi teist võimalust kunagi saada.

Nad jätsid mu alles! Mõõtsid mu kuklavolte ja tegid geeniuuringuid – kõigi hämmastuseks olin terve. Mu süda lõi eeskujulikult. Mitte miski ei viidanud, et võiksin olla tulevane häbiplekk. Kui sündisin, öeldi kohe, et oi kui armas.

Aga ikkagi tahtsid nad mind saa-

MINU KÕIGE SUUREM HIRM OLI, ET TÜTAR JÄÄB RASEDAKS

Vanaema räägib, kuidas ta kasvatab ühekorraga nii oma lapsi kui ka lapselast.

"Tütar oli pooleteistaastane, kui tal nohu ja kõha järel lõi välja südamelihasepõletik. Süda jäi seisma, aju ei saanud pool minutit hapnikku ja sellest peale on ta raske puudega. Talle peab üht ja sama asja mitu korda ütleva, ajataju tal ei ole. Mu tütar ei saa iseendagagi hakkama, ta vajab hoolt 24/7, mis lapsest me siin üldse räägime.

Noormees on tal samuti piiratud teovõimega. Kui nad kahekesi eraldi elama hakkaksid, siis hakkama nad ei saaks.

Minu kõige suurem hirm oli, et tütar jääb rasedaks. Nad hakkasid selle poisiga kaks aastat tagasi kokku elama, alguses elasid meil, siis ma hoolitsesin selle eest, et ta võtaks beebipille. Ta ise ka ütles, et lapsi veel ei taha. Möödunud suvel vaatasin, et hakkab paksemaks minema. Küsisin, kas ta on rase. Ei ole, vastas. Aga ühel päeval tunnistas üles, et mehe ema ei lubanud mulle öelda. Kui arstile läksime, siis oli aborti teha liiga hilja.

Kui sünnitusmajast helistati ja küsiti, kas viime tite lastekodusse või võtan ma lapse endale, siis pidin sekundiga otsustama. Omal ka lapsed ju.

Nüüd on meid kokku üheksa, üürime suurt maja. Me saame hästi hakkama. Egas midagi. Nüüd on mul ööpäev läbi veel üks vaadata. Peaasi, et

mu tervis vastu peaks, see ei ole enam kiita. Tütar vaatab oma last ainult siis, kui laps magab. Ükskord saatsin ta vankriga jalutama, kuid ta tuli kohe tagasi, sest laps hakkas nutma. Nutva lapsega ta midagi teha ei oska. Hakkab närvitsema, ütleb, et las laps lähebki lastekodusse. Kui palun neil lapse isaga lapse järele vaadata, siis vaatavad nad mind imestunult.

Olen öelnud, et see pole nukk, et mängid natuke – see jääb sulle eluks ajaks. Alguses püüdis ta anda rinda, kuid jäi öösel magama, nii et laps pidi rinna all lämbuma.

Ma taotlen kohtult Tibu eestkostet. Kui lapsega midagi juhtub, siis mina vastutan. Aga nüüd õnnestus meil vähemalt tüdart veenda, et ta paneks spiraali. See oli ka suur veenmine ja rääkimine, aga lõpuks oli nõus. Nüüd ei tule vähemalt rohkem lapsi. Tööle minna ta ei kavatse, ta ei teagi, mida ta elus tegema hakkab. Nad peaksid elama kuskil Maarja küla taolises külas, kus nad saaksid teha kergemaid töid. Aga tema tahab olla minu juures, sest mina teen ju ette-taha kõik ära.

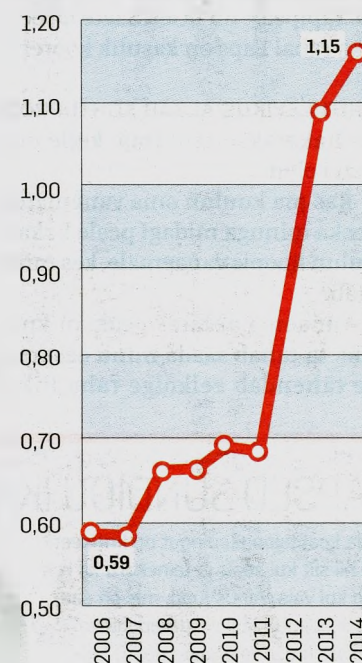
Olen väga pettunud, et riik ei mõtle selliste vaimupuudega inimeste sigimisele varem, enne lapse saamist."

SIIN MA OLEN: Tänu kollasele kombekale hüütakse mind Tibuks.

FOTO KIRSTI VAINKÜLA

ABI VAJAB ÜKS BEEBI SAJAST

Kuni kahe aasta vanused vanemliku hoolitsuseta ja abi vajavad lapsed, protsentides kõigist sama vanadest lastest

Allikas: Statistikaamet

võetud võrevoodi, pani selle kokku ja sai kell üks öösel magama. Hommikul tuli mulle haiglasse järele.

NÜÜD KAHEKUUSENA suudan kõhuli olles pead hoida. Ma naeratan. Kaalun juba üle kuue kilo. Ühe kuuga võtsin poolteist kilo juurde. Mul on mugav vanker, kus enne mind on si-putanud palju lapsi, kuid see ei sega mind. Mind häirivad ainult gaasid. Võin nutta tunde, ja see ajab mu ema hüsteeriasse. Ta surub käed kõrvadele ja jookseb eemale. Ta ei oska minuga midagi peale hakata.

Ükskord tahtis ta mind raputada, et ma vait jääksin. Vanaema märkas seda, tõttas meie juurde ja oli ähmi täis, sest kõik teavad, mis tähendab raputatud beebi sündroom. Nüüd on vanaema kogu aeg valvel. Kui hakkab nutma, siis võtab vanaema mu süle. Seal on hea olla.

Vanaema ütleb mulle Tibu. Ta on kõiki oma kuut last nii nimetanud ja nimetab ka mind. Tibu. Mul on kol-lane kombinesoon.

Kui kõht tühi, annab ema mulle lutipudeli. See on ka kõik. Isa viibib enamiku ajast arvutis.

Me elame minu vanaema ehk mu ema ema juures. Siin on kiiged ja kaks väikest basseini. Kasvuhoo-nes valmivad esimesed tomatid. Vanaema peenardelt ei leia ühtegi umbrohuliblet. Kussutab ühe käega mind ja teisega rohib.

Mul on mõnus elu.

Aga siiski tean, et vanaema näeb minus täielikku vastutustunde puudumist. Ta tegi ju kõik, et mind siia maailma ei tuleks.

Vanaema käskis mu emal võtta tablette. Viis talle pakkide viisi beebipille ja uskus, et asi on kontrol-li all.

ta lastekodusse. Valla sotsiaaltöötaja helistas mu vanaemale ja küsis: kas poiss läheb lastekodusse või võtad endale?

Sain aru, et mu ema ei suuda mõista, et olen elav tegelane ja vajan esialgu palju abistamist.

Mu vanaema, kelle noorimad lapsed on 4 ja 6, pidi sekundiga otsustama. Ta ütles jah. Et võtab mu endale. Ta läks veel samal ööl pööningule, kuhu on pandud mu onude riided, otsis vastsündinu jaoks sobivad välja, pesi need puhtaks ja pani kuivama. Siis tõi ülevalt juppideks

MINISTEERIUM TAHAB SEADUST MUUTA

Sotsiaalministeeriumi arvates oleks edaspidi rahaliste toetuste suurendamise asemel oluline keskenduda eeskätt laste kasvatamist toetavate teenuste arendamisele. Ettevalmistamisel on seadusemuudatus, mille kohaselt saab tulevikus sellistes olukordades lapse toetuse asendada lapsele vajalike kaupade ja teenuste ostmisega. See tähendab, et motivatsioon muretseda laps üksnes sotsiaaltoetuste pärast võiks eelduslikult kaduda.

Teie poolt kirjeldatud olukorras peab lapse huvide esindama kohalik omavalitsus, sealjuures püüdma

probleemi lahendada. Ka kohus peab alati ja eeskätt lähtuma lapse parimatest huvidest. Selliseid olukordi, kus vanemad kasutavad riigi poolt makstavaid toetusi mittesihotstarbeliselt ehk mitte lapse tarbeks, paraku esineb. Lastekaitsetöötaja ülesanne on sellisel juhul pakkuda perele nõu ning tuge. Lastekaitsetöötaja koostöö pere-, naiste- ja lastearstiga, haigla sünnitusosakonnaga ning teiste spetsialistidega on sellistel juhtudel vältimatu.

LY RÜÜS, SOTSIAALMINISTEERIUMI LASTE JA PEREDE OSAKONNA PEASPETSIALIST

Aga minu teine vanaema, mu isa ema, nii ei arvanud. Ta ütles emale, et tabletid rikuvad tervist, neid ei tohi võtta. Soovitas isal need tabletid ära peita. Tal endal on kuus last, ta teab, et lapsed on väga kasulikud. Ta selgitas mu emale ja isale, et kui saate lapse, hakkate riigilt raha saama. Täpisealt nii ütles. Saate lapse ja saate ka raha! Laps on kasulik koorem.

LÄHITULEVIKUS ALGAB KOHTUPROTSESS, kus hakatakse arutama, kelle oma ma ikkagi olen.

Kas ma kuulun oma vanematele, kes ei oska minuga midagi peale hakata? Või kuulun hoopis vanaemale, kes mind kasvatab?

Vanaema arvates peaksin kuuluma talle: ta tahab saada minu eestkostjaks. See tähendab eelkõige raha liikumise

määramist. Sisuliselt oleksin ma siis vanaema seitsmes laps. Minu ema saab praegu emapalka ja iga kuu lastetoetust. See kuu päev, kui raha tuleb, on tähtpäev. Siis keegi raha ei loe. Minnakse poodi, ostetakse limpsi ja krõpse. Tellitakse internetipoodidest kraami. Mina praegu suurt ei nõua, peamiselt mähkmed ja piimasegu.

Ma ei tea, mis minust suurena saab.

Kui sa sünnid vaesusesse, siis vähesel on õnn sealt välja kasvada. Maakohdades on laps kõige olulisem "maavara". Eesti kaardile peaks märkima "laste leukohad", sest laps toob perre raha.

Keegi ei saa sundida õndsaid steriliiserimisele enne esimest last. Aga tihti on nii, et minusuguste elu ilusaim ajajärk jääb üska.

Mul õnneks mitte, sest mul on vanaema. Kuigi tean, et olen tehtud raha pärast.